

Bakgrund till rättsfallen om licensjakt efter varg i Sverige

Oscar Alarik
Jurist, Naturskyddsföreningen
11 januari 2014

Regeringens licensjakt efter varg har givit upphov till långdragna och segslitna tvister i svenska domstolar och EU, med åren allt mer svåröverskådliga. Därför såg jag det nödvändigt att skriva en kortfattad bakgrund och kronologi över de viktigaste händelserna. Syftet är att fler ska kunna sätta sig in i frågan och bilda sig en egen uppfattning. För att det ska vara möjligt har jag lagt in länkar till originaldokument i form av forskningsartiklar, myndighetsbeslut, EU-kommissionens meddelanden och liknande i fotnoterna. Läs själva innan länkarna upphör att fungera!

Texten är ett utdrag från överklagandet av beslutet om licensjakt 2014, vilket också är min ursäkt för att texten har de juridiska turerna i fokus och att språkvalet ibland blivit väl tungfotat.

Vargens ekologiska roll och återkomst

Vargen, *Canis lupus*, är ett rovdjur som är klassificerat som starkt hotat (hotkategori EN, endangered) i den svenska rödlistan av ArtDatabanken vid Sveriges Lantbruksuniversitet.¹ Arten är fridlyst i svenska Artskyddsförordningen och räknas till de prioriterade arter som omfattas av ett strikt skydd i EU:s Art- och habitatdirektiv. Enligt den senaste inventeringen beräknades vargstammen i Sverige till cirka 300 individer plus hälften av de cirka 50 som lever i revir som delas med Norge.²

Vargen är en naturlig del av den svenska faunan, enligt uppskattningar av dagens forskare fanns det som mest 4 000-5 000 vargar i landet.³ Fram till början av 1800-talet var arten fortfarande spridd över hela landet utom Gotland och Öland och uppgick till omkring 1 000-2 000 vargar.⁴ Avsaknaden av varg har enligt vår mening påverkat svensk natur negativt.

Vargen har en viktig ekologisk roll i naturen som återhållande faktor för framförallt större klövdjur. I Sverige påverkar vargarna numera inte antalet älgar och andra bytesdjur tillnärmelsevis så mycket som den mänskliga jakten, men vargens närvaro ger ändå upphov

¹ ArtDatabanken, *Canis lupus lupus*, varg, SLU 2013. <http://ow.ly/s7UjT>

² Efter föryngringarna under våren 2013 kan vargstammen förväntas ha ökat i antal, men eftersom även dödligheten är stor är det oklart exakt hur stor stammen är idag. Svensson, L.; Wabakken, P et al. Varg i Skandinavien och Finland Slutrapport från inventering av varg vintern 2012-2013, Skandulv 2013. <http://ow.ly/sj2gU>

³ Ekman, H, Vargen, den jagade jägaren, Norstedts 2010, sidan 136.

⁴ Aronson, Å. & Sand, H. (2004) Om vargens utveckling i Skandinavien under de senaste 30 åren, i Jansson, G., Seiler, C. & Andrén, H. (red), Vilt och landskap i förändring. <http://ow.ly/sj0QD>

till ekologiska effekter.⁵ Jämfört med den mänskliga jakten, tar vargarna betydligt större andel bytesdjur i sämre kondition. Vargarnas närvaro kan därmed påverka det naturliga urvalet.⁶ Forskning om vargens återkomst till Yellowstone i USA visar vidare på att vargarna gynnade arter som förr var ovanligare. Detta berodde inte bara på att bytesdjuren minskade i antal, utan också på förändrade betesmönster.⁷ En faktor som inte ska underskattas är slutligen effekterna av att vargen lämnar rester av fällda bytesdjur i naturen. Detta gynnar i Sverige bland annat skogsmård, korp, duvhök, kungsörn och förmodligen även järv, som återkoloniserat skogsområden i Mellansverige inom områden som i stort sett sammanfaller med vargens nya utbredningsområde.⁸ Dessutom gynnar de fetare delarna av lämningarna även småfåglar under vintern och många insekter sommartid som både föda och bostad, till exempel skalbaggar som dödgrävaren.

Vargens ekologiska roll var naturligtvis inte känd på 1800-talet. Då rådde tidvis svåra försörjningsproblem och det var ont om vilt i skogen. I takt med att allt mer hårdhänta jaktmetoder fick genomslag i Sverige i slutet av 1800-talet minskade vargstammen och vid början av 1900-talet hade vargen trängts bort till fjällnära områden.

Användning av gift och avlivning av valpar i lyorna kan ha varit bidragande orsaker till att det gick fort.⁹ När vargen fridlystes 1966 fanns det troligen bara enstaka exemplar kvar, och vargen betraktades som funktionellt utrotad. En ensam individ i Norrbottens fjällvärld på 70-talet blev känd under namnet ”den sista vargen”.¹⁰

Vändningen kom år 1983, då två vargar vandrade över gränsen från Finland och fick valpar nära Nyskoga i norra Värmland. Det blev starten för artens återkomst till Sverige. Det var emellertid inte förrän 1991 som nästa familjegrupp bildades, denna gång i Gillhov i södra Jämtland. Hanen i vargpåret kom österifrån och honan från Nyskogareviret.¹¹ Att bara tre vargar var ursprunget till stammen är orsaken till att inavelstalen än idag är mycket höga.

Från 1993 började stammen växa till. Stammens tillväxt påverkades kraftigt av den illegala jakten, som uppskattades till cirka 16 procent årligen.¹² Få nya vargar vandrade in i landet, och av dem var det ännu färre som överlevde fram till dess de kunde bilda revir.

⁵ Vargar lever till mer än 95 procent av älg, och en vargflock tar i genomsnitt ungefär 120 (± 20) älgar per år. Andren, H; Sand, H et. al. Ekosystemaspekter för älgförvaltning med stora rovdjur, SLU 2011, sidan 23. <http://ow.ly/s7VRk>

⁶ Sand, H; Wikenros, C et.al. Comparing body condition of moose (*Alces alces*) selected by wolves (*Canis lupus*) and human hunters: consequences for the extent of compensatory mortality, *Canadian Journal of Zoology* 2012. <http://ow.ly/s887T>

⁷ Ripple, W; Beschta R, Trophic cascades in Yellowstone: The first 15 years after wolf reintroduction, *Biological Conservation* 145, 2012, sidan 209. <http://ow.ly/s7VVv>

⁸ Andren, H; Sand, H et. al. Ekosystemaspekter för älgförvaltning med stora rovdjur, SLU 2011, sidan 30. Se även Wikenros, C, The Return of the Wolf, Effects on Prey, Competitors and Scavengers, SLU 2011, sidan 34. <http://ow.ly/s7W59>

⁹ Ekman, H: Vargen, den jagade jägaren, Norstedts 2010, sidan 137-138.

¹⁰ ArtDatabankens artfaktablad *Canis lupus lupus*, Varg, 2013 (bilaga 2). <http://ow.ly/s7UjT>

¹¹ Rovdjuren och deras förvaltning, SOU 2007:89, sidan 148.

¹² Det årliga bortfallet genom illegal jakt beräknades till $16,2 \pm 6,7$ procent årligen mellan 1999 och 2006, motsvarande ungefär hälften av all dödlighet. Liberg, O, Sand, H, Wabakken, P & Pedersen, H.C. Dödlighet och illegal jakt i den skandinaviska vargstammen. Viltskadecenter Rapport nr 1-2008. <http://ow.ly/s88un>

Trots att vargstammen blev större, skedde alltså få tillskott av obesläktade vargar som kunde ha förbättrat den genetiska situationen.¹³

Framväxten av regeringens nya vargpolitik

I slutet av 2008 bekräftades det att antalet vargar uppnått det etappmål om 20 föryngringar (cirka 200 vargar) som riksdagen satt upp, trots de dåliga förutsättningarna. Röster hade redan innan målet nåddes höjts för att starta en jakt som inte bara riktades mot vargar som gjort skada (skydds jakt), utan också en jakt som kunde begränsa vargstammen genom jaktkvoter för vanliga jägare (licens jakt).

I utredningen ”Rovdjur och deras förvaltning” från december 2007 presenterades en ny svensk modell med licens jakt efter varg för att begränsa stammen till 200 individer.¹⁴ Föreningarna framförde redan vid denna tid synpunkter om att förslaget stred mot EU:s art- och habitatdirektiv bland annat när det gäller direktivets krav på *gynnsam bevarandestatus*, ett mått på hur livskraftiga populationen av en art är.¹⁵ Utredaren föreslog i enlighet med detta att Sverige borde verka aktivt för att ändra art- och habitatdirektivet i syftet att underlätta jakt.

Trots föreningarnas upprepade kritik föreslog regeringen i maj 2009 att vargstammens tillväxt skulle begränsas till 210 individer genom licens jakt, för att skapa ”en större acceptans för vargen i vår fauna”.¹⁶ Avsikten var att vargstammens bevarandestatus ändå sammantaget skulle förbättras, genom ”kraftfulla åtgärder för förbättrad genetik”. Regeringen konstaterade att vargstammen uppvisade tydliga tecken på inavelsdepression. ”Vargens genetiska status är så problematisk”, uttalade regeringen, att både flyttning av naturligt invandrade vargar och utplantering av vargar av östligt ursprung bör ske. Högst 20 vargar obesläktade vargar skulle därför införlivas i vargstammen fram till år 2014.

De två licensjakterna 2010 och 2011 och Naturskyddsföreningens, WWF:s och Rovdjursföreningens anmälan till EU-kommissionen

Det stod emellertid tidigt klart att regeringen ansåg det mer angeläget att snabbt få till stånd en licens jakt på varg än att införliva nya vargar. I samband med att propositionen antogs i riksdagen den 13 oktober 2009 påminde företrädare för regeringspartierna att man nu uppfyllde vallöften, och att man ville ha en vargjakt till vintern.¹⁷

¹³ År 2008 invandrade två varghannar från Finland och fick valpar. 2013 vandrade ett vargpar in österifrån, och flyttades till Tiveden, där de enligt rapporter fått valpar. Om dessa valpar i sin tur överlever och föryngrar sig, skulle den svenska vargstammen härstamma från 7 individer.

¹⁴ Rovdjuren och deras förvaltning, SOU 2007:89, sidan 43. <http://ow.ly/su5Fy>

¹⁵ Se till exempel Rovdjursföreningens experts avvikande mening i SOU 2007:89; Naturskyddsföreningens remissvar den 11 juni 2008 och WWF Sveriges remissvar den 30 maj 2008. De senare finns bilagda föreningarnas anmälan till EU-kommissionen: <http://ow.ly/s81cc>

¹⁶ Proposition 2008/09:210, sidan 31-34. <http://ow.ly/su5J6>

¹⁷ Se riksdagens protokoll 2009/10:18 den 21 oktober 2010, i debatten i kammaren om propositionen inför beslutet, Bengt-Anders Johanssons (M) anförande 4: ”Vi i allianspartierna lovade före valet, och nu levererar vi” och ”Det finns ingen ursäkt för att inte komma igång i vinter”. I samma protokoll förtydligar Claes Västerteg (anförande 17) ”Det är tack vare åtgärderna för att stärka vargstammens genetiska status som tillväxten av den svenska vargstammen inte behöver vara av samma omfattning som hittills”. <http://ow.ly/s89oq>

Detta önskemål uppfyllades redan två månader senare, då regeringens Naturvårdsverk beslutade om licensjakt efter 27 vargar med start den 2 januari 2010.¹⁸ Som skäl till jakten angav verket i enlighet med propositionen att öka acceptansen för varg. Juridiskt lutade man sig mot det undantag i EU:s art- och habitatdirektiv artikel 16.1 e) som avser ”insamling och förvaring av vissa exemplar”, något som kan tyckas märkligt, men vilket man ansåg sig finna stöd för i en av de handledningar som givits ut finansierat av EU-kommissionen. Motiveringen kännetecknades – förenklat – av att verket gjorde en serie synnerligen vida tolkningar av uttalanden i handledningen, som redan i sig vilade på en extensiv tolkning av direktivet.¹⁹ Dessutom gjorde man enligt föreningarnas mening ett antal felaktiga bedömningar av hur jakten skulle påverka vargstammens utveckling och genetik, och detta på grundval av ett bristfälligt underlag.

I den påföljande jakten fälldes 28 vargar (en varg mer än beslutat), de flesta under loppet av det första dygnet. 18 188 jägare var anmälda till jakten, och jaktlagen uppskattade att ungefär hälften deltog, även om inga säkra uppgifter finns. Detta faktum tillsammans med att jakten fick ske utan uppsyn inom cirka en femtedel av Sveriges yta gjorde det senare svårt att hävda att den skett i enlighet med direktivets krav om ”under strängt kontrollerade förhållanden”. Jakt på 10-15 procent av vargstammen rimmade också illa med kravet på ”enstaka exemplar” och ”selektivt och i begränsad omfattning”.²⁰

Eftersom beslutet vid denna tid inte kunde överklagas till svensk domstol av miljöorganisationer, vände Rovdjursföreningen, WWF och Naturskyddsföreningen sig gemensamt i mars 2010 till EU-kommissionen med ett formellt klagomål om fördragsbrott.²¹ Vi gjorde gällande att jakten var olaglig, bland annat eftersom den försvårade möjligheterna att nå en gynnsam bevarandestatus och då det funnits andra lämpliga lösningar – två förutsättningar för undantag från förbudet i direktivet. Vi underströk särskilt att det var klart olämpligt att börja med storskalig jakt innan man visste riktigt säkert om det var möjligt att få till stånd 20 nya obesläktade vargar under fem år som riksdagen beslutat om. Vi uppmärksammande också Kommissionen på det tak på 210 vargar och begränsningen av utbredningen i norra halvan av Sverige som riksdagsbeslutet 2009 fastställt.

Vår anmälan ledde till att Kommissionen inledde en skriftväxling med regeringen inom det så kallade EU Pilot-systemet, som nyligen tagits i drift för att lösa konflikter med medlemsländer innan en tvist i EU-domstolen blivit nödvändig. Den svenska regeringen försvarade beslutet om licensjakt, och vidhöll i skriftväxlingen att de kraftfulla åtgärderna för att få in nya, obesläktade vargar skulle genomföras. Man skrev också att något beslut ännu inte tagits om en återupptagen licensjakt.²² Skriftväxlingen lades tidigt på en teknisk hög nivå, men regeringen hade uppenbara svårigheter att möta Kommissionens invändningar.

¹⁸ Naturvårdsverkets beslut 2009-12-17, Dnr 411-7484-09 Nv. <http://ow.ly/s80Gj>

¹⁹ Se sid 17 m.m. Naturvårdsverkets beslut 2009-12-17, Dnr 411-7484-09 Nv. <http://ow.ly/s80Gj>

²⁰ Art- och habitatdirektivets undantagsregel 16.1 e).

²¹ WWF Sverige, Naturskyddsföreningen, Svenska Rovdjursföreningen, Anmälan av den svenska licensjakten efter varg, 2010. <http://ow.ly/s81cc>

²² Miljödepartementet skrivelse till EU-kommissionen den 3 september 2010, ärenden: M2010/3062/R. Den samlade skriftväxlingen inom EU-pilot, som föregick överträdelseärendet finns samlat här: <http://ow.ly/s83jd>

Den 7 december 2010 skrev miljökommissionär Janez Potočnik till den dåvarande svenska miljöministern, Andreas Carlgren, och redogjorde för en rad kritiska synpunkter och önskemål om vetenskapliga underlag som kvarstod efter den tidigare skriftväxlingen. Brevet avslutades med en upplysning om att miljökommissionären ansåg sig tvungen att föreslå Kommissionen att öppna ett överträdelseärende om Sverige beslutade om licensjakt efter varg innan man mottagit det efterfrågade materialet.²³

Kort därefter, den 17 december 2010, fattades emellertid ett nytt beslut om licensjakt omfattande 20 vargar, utan att EU-kommissionärens begäran hörtsammats. Även denna gång var det uttalade syftet att skapa acceptans, men nu preciserat till acceptans för ”kontroversiella bevarandeåtgärder, som flyttning av vargar av östligt ursprung”.²⁴ Den 22 december skickade svenska miljöministern ett svarsbrev till EU:s miljökommissionär där han redogjorde för det nya licensjaksbeslutet, och beklagade att han inte fått brevet förrän den 17 december, ”probably due to the winter conditions in Europe”.²⁵

EU-kommissionen inleder ett överträdelseärende

Den andra licensjakten på varg resulterade i att EU-kommissionen inledde ett överträdelseärende och beslutade den 27 januari 2011 om en så kallad formell underrättelse till den svenska regeringen.²⁶ I underrättelsen gjorde Kommissionen gällande i stort sett samtliga invändningar föreningarna anfört i anmälan.

Regeringen svarade i mars med ett brev där de tre beståndsdelarna i regeringens vargpolitik betonades som lika viktiga – regionalt ansvar, åtgärder för att stärka genetiken samt jakt under strikt kontrollerade former.²⁷ Brevet innehöll även en inbjudan till miljökommissionär Janez Potočnik att besöka Sverige och träffa olika intressegrupper, däribland jägare, lantbrukare och miljöorganisationer. I juli samma år besökte företrädare för Kommissionen Sverige och träffade genom miljödepartementets försorg bland annat Jägareförbundet och LRF.²⁸ Någon förfrågan om att delta inkom emellertid inte till någon av oss eller andra miljöorganisationer, trots regeringens uppgift i inbjudan till Kommissionen.

Regeringen sammanställde ett svar på EU-kommissionens formella underrättelse med inte mindre än 29 bilagor i slutet av mars 2011, som huvudsakligen återupprepade tidigare anförda argument och fakta.²⁹ Nytt var att regeringen menade att licensjakten nu lett till bättre acceptans av vargstammen och att man nu faktiskt genomfört en genetisk förstärkningsåtgärd genom att flytta en nyligen invandrad varg söderut. Det rörde sig om den så

²³ Janez Potočnik, brev till Andreas Carlgren ”Subject: The wolf policy in Sweden”, Brussels, 07.12.2010, Ref. A res (2010) 919017. <http://ow.ly/s83DJ>

²⁴ Naturvårdsverket, beslut om licensjakt efter varg 2011, 2010-12-17, ärendenr: NV-03454-10. <http://ow.ly/sbF9J>

²⁵ Andreas Carlgren, brev till Janez Potočnik, den 22 december 2010, ärendenr: M2010/4931/Na. <http://ow.ly/s83I7>

²⁶ Formell underrättelse, Överträdelse nr 2010/4200, SG-Greffe(2011)D/1532, EU-kommissionen 28 januari 2011, <http://ow.ly/s82EZ>

²⁷ Brev från Miljöminister Andreas Carlgren till Miljökommissionär Janez Potočnik, 24 mars 2011, ärendenr: M2011/647/R. <http://ow.ly/s8e1n>

²⁸ Arbetarbladet den 6 juni 2011. <http://ow.ly/s8eio>

²⁹ Regeringens skrivelser den 18 februari, 28 mars och 15 april 2011, ärendenr: M2011/647/R. <http://ow.ly/s8fiG>

kallade Junseletiken som sedan vandrat norröver, återigen flyttats, och slutligen återvänt till renskötselområdet.³⁰ I maj gav vi synpunkter på regeringens skrivelse, och pekade på ett antal missvisande uppgifter och direkta felaktigheter.³¹ Bland annat visade vi på att de utlovade åtgärderna för genetisk förstärkning trots två genomförda licensjakter inte nått längre än planeringsstadiet, samt att en större enkätundersökning från SOM-institutet vid Göteborgs universitet visat att acceptansen inte förbättrats.³²

Under samma period presenterade regeringens egen rovdjursutredning sitt delbetänkande ”Rovdjurens bevarandestatus”, där utredaren fann att vargen inte uppnått gynnsam bevarandestatus.³³ Det avgörande problemet var den höga inavelsgraden, som behövde minskas från 0,3 till 0,1. Det svenska vargbeståndet borde dessutom enligt utredaren ”provisorkiskt” ökas till 450 vargar.³⁴ Det innebar dock att utredaren utan någon närmare förklaring frångick den bedömning som en internationell forskarpanel som knutits till utredningen gjorde. Den internationella forskarpanelen, under ledning av professor Michael M. Hansen rekommenderade en samlad gränsöverskridande population på 3 000-5 000 vargar, varav Sveriges andel beräknades till 700.³⁵

EU-kommissionens motiverade yttrande och regeringens svarsåtgärder

Trots besöket och regeringens skrivelser lät Kommissionen inte övertyga sig, utan beslutade i juni 2011 att överlämna ett motiverat yttrande till svenska regeringen, vilket kan betraktas en sista möjlighet för medlemsstaten att vidta rättelse innan Kommissionen drar en medlemsstat inför EU-domstolen.³⁶ Kommissionen gjorde gällande att regeringens vargpolitik bröt mot art- och habitatdirektivets artikel 12 och 16 bland annat genom att:

- Den svenska vargstammen begränsats till ett givet tak om 210 vargar;
- Licensjakten avsett en strikt skyddad art som inte har gynnsam bevarandestatus på grund av populationsdynamik och begränsning av det naturliga utbredningsområdet,
- Det inte är visat att det inte funnits andra lösningar för att uppnå acceptans, samt
- Att flyttningar av varg medgetts för vilka det inte finns några garantier för att de kommer att genomföras, som inte varit förberedda på ett sätt som garanterar ett snabbt genomförande och som i vart fall inte har realiserats än.

³⁰ Den genetiskt värdefulla så kallade flyttvargen eller Junseletiken, som sedan kom att flyttas ytterligare tre gånger och nu återigen vandrat åter till Junselereviret. Trots att regeringen alltså använt vargflytten som bevis för att man lyckats genomföra genetiska förstärkningsåtgärder, har samma varg sedan varit föremål för inte mindre än två skyddsjaksbeslut från Naturvårdsverket. Enda anledningen till att den alltjämt lever är att föreningarna överklagat dessa beslut och att Förvaltningsrätten hörsammat våra yrkanden om inhibition. Se avgöranden från Förvaltningsrätten i Stockholm den 20 februari och 28 maj 2013 i mål nr 1321-13 respektive 4691-13.

³¹ Naturskyddsföreningen, Svenska Rovdjursföreningen, WWF Sverige: Synpunkter på svenska regeringens svar den 28 mars 2011 till EU-kommissionen, 5 maj 2011. <http://ow.ly/s8g5c>

³² Berg, L & Solevid, M: Fortsatt polarisering i vargfrågan, SOM-institutet, Göteborgs Universitet, 2011, sidan 158-159. <http://ow.ly/s8iqM>

³³ Rovdjurens bevarandestatus, delbetänkande av Rovdjursutredningen, SOU 2011:37, sidan 33.

³⁴ SOU 2011:37, sidan 45. <http://ow.ly/su5Mu>

³⁵ SOU 2011:37, bilaga 3 sidan 111. <http://ow.ly/su5Mu>

³⁶ Motiverat yttrande, Överträdelse nr 2010/4200, SG-Greffe(2011)D/9725, EU-kommissionen 17 juni 2011. <http://ow.ly/s8jSs>

Det motiverade yttrandet från Kommissionen ledde till skyndsamma åtgärder från regeringens sida. I augusti 2011 beslutade regeringen om en ändring i jaktförordningen om ett temporärt stopp för licensjakt på varg fram till och med december 2012.³⁷ Regeringen förklarade i sitt svar på det motiverade yttrandet att taket på 210 vargar inte skulle betraktas som giltigt längre, och att en nationell vargkommitté skulle inrättas med representanter från miljöorganisationer och andra organisationer för att göra dem delaktiga i det fortsatta arbetet med bland annat förvaltningsplaner.³⁸ Regeringen angav också att ”under våren 2012 kommer utsättning av djurparksvalpar att äga rum”.³⁹

Den 17 augusti 2011 höll emellertid miljöminister Andreas Carlgren och landsbygdsminister Eskil Erlandsson en presskonferens som förmedlade en något annorlunda bild än den som kommunicerats till Kommissionen.⁴⁰ ”Detta är frågor som ska avgöras i Sverige nära de berörda, inte i Bryssel”, menade miljöministern (05:33 minuter in i den filmsekvens som lades ut på regeringens webbsida). Landsbygdsministern förklarade att regeringen avsåg att ersätta licensjakten med en ny sorts ”skydds jakt som bedrivs som licensjakt” (08:50). Miljöministern förklarade slutligen i klarspråk att regeringens tillväggångssätt innebar en ”kringmanöver” och att licensjakten skulle återupptas 2013 (21:20 och 09:20). Webbutskändningen har sparats av föreningarna eftersom den har ett förklaringsvärde för senare beslut från regeringen och dess Naturvårdsverk: <http://ow.ly/s8pAc>
En klarsynt analys över rättsläget vid den här tidpunkten finns sammanfattad i en artikel av Professor Jan Darpö, Juridiska Institutionen vid Uppsala universitet.⁴¹

Rovdjursutredningens slutbetänkande och förvaltningsplanen för varg

Under vintern 2012/13 blev det som regeringen meddelat inte någon licensjakt efter varg. I april 2012 kom slutbetänkandet från Rovdjursutredningen, där man fastslog att vargens bevarandestatus inte var gynnsam och att vargstammen trots invandring av nya vargar lider av höga inavelstal. Ansvariga myndigheter bör fastställa bevarandestatusen, inte regering och riksdag.⁴² Utredaren menade vidare att nya metoder med ”soft release” av flyttade vargar till hägn borde prövas, liksom upprättande av avtal med markägare om vargetablering. Vad gäller rennäringen bör större ansträngningar göras för att vidta skadeförebyggande åtgärder. Nya förvaltningsplaner som stödjer sig på vetenskapliga analyser och fakta behövs. Utredningen upprepade att man ansåg att 450 vargar behövs för gynnsam

³⁷ Förordning om ändring i jaktförordningen (1987:905), 16 augusti 2011. <http://ow.ly/s8kAN>

³⁸ Svar på motiverat yttrande, Regeringen, Utrikesdepartementet, 17 augusti 2011. <http://ow.ly/s8lJy>

³⁹ Regeringen menade också på att man nu faktiskt flyttat två genetiskt värdefulla vargar, men att man dessvärre sett sig tvungen att fälla den ena i skydds jakt. Den överlevande vargen (Junseletiken) hade, ansåg regeringen, inte vandrat tillbaka norrut. ”Den flytten får därför betraktas som framgångsrik”. Vi vet nu, som anmärkts ovan, att denna varg vandrat tillbaka till renskötselområdet – inte en utan flera gånger.

⁴⁰ Presskonferens den 17 augusti 2011. Filmklippet kan laddas ner i sin helhet på följande länk: <http://ow.ly/s8pAc>

⁴¹ Darpö, J, Brussels Advocates Swedish Grey Wolves, On the encounter between species protection according to Union law and the Swedish wolf policy, European Policy Analysis, September 2011. <http://ow.ly/s9j39>

⁴² Mål för rovdjuren, SOU 2012:22, sidan 84. <http://ow.ly/su5VN>

bevarandestatus i Sverige⁴³, men som sagts tidigare var detta förslag provisoriskt och saknade vetenskaplig förankring.

Under våren 2012 lyckades Naturvårdsverket inte med att åstadkomma de utlovade utsättningarna av vargvalpar. Brist på snö gjorde det svårt att spåra och märka vargtikar, vilket var nödvändigt för att kunna lokalisera lyor till utsättning av valparna.⁴⁴ Några andra förstärkningsåtgärder genomfördes inte heller.

I augusti 2012 redovisade forskaren Per Forslund, institutionen för ekologi vid Sveriges lantbruksuniversitet en serie viktiga slutsatser till Naturvårdsverket. Forsberg jämförde två scenarier om en vargstam på 240 respektive 500 individer i en modell, och fann som väntat att det finns starka kopplingar mellan hur stor stammen är och hur snabbt inaveln förvärras: ”inavelsgraden i populationen ökar mer per generation ju mindre den maximala populationen är”. Särskilt om man misslyckas med den utlovade förstärkningen med 20 vargar blir en större vargstam viktig: ”inavelsökningen kan bromsas avsevärt genom att tillåta en större vargpopulation i en situation då invandring av obesläktade vargar inte förekommer”. Allra bäst av de studerade scenarierna var föga förvånande om 20 nya vargar kombineras med en vargstam på 500 individer.⁴⁵

Under hösten 2012 kompletterade Naturvårdsverket i enlighet med Rovdjursutredningens betänkande verkets förvaltningsplan för varg, men kom fram till att det skulle räcka med 380 vargar i Sverige för att utvecklingen skulle kunna anses vara gynnsam.⁴⁶ En mycket viktig förutsättning som angavs för att detta antal skulle räcka var en kontinuerlig immigration om minst 7 obesläktade vargar per tioårsperiod till den svenska populationen. Det förutsatte dessutom även att man lyckades införliva de högst 20 obesläktade vargar till 2014 som riksdagen beslutat om. Siffrorna presenterades som olika alternativ i en tabell. Det fanns också en lägre siffra på 180 vargar angivet, men Naturvårdsverket fann ”att det inte är rimligt att föreslå att en population av den storleken kan definieras som genetiskt långsiktigt livskraftig”.⁴⁷

Miljöminister Lena Ek uttalade sig emellertid samma dag att hon avsåg att föreslå ett tak på 180 vargar i ett antal tidnings- och etermedier.⁴⁸ Detta skulle enligt minister Ek göras möjligt genom ”hårt arbete med ständig förstärkning av stammen”. I artikeln meddelade ministern att ”[d]et kommer att betyda utsättning av valpar, och ytterligare förstärkningsar”.⁴⁹

⁴³ Mål för rovdjuren, SOU 2012:22, sidan 172. <http://ow.ly/su5VN>

⁴⁴ Information om inställd utsättning av vargvalpar, Naturvårdsverket, Skrivelse 29 mars 2012, Ärenden: NV-01348-11. <http://ow.ly/s8xln>

⁴⁵ Forsberg, P; Delredovisning av uppdrag rörande rovdjursförvaltningen (dnr 235-3697-10), SLU, augusti 2012. <http://ow.ly/s8yat>

⁴⁶ Komplettering till förvaltningsplanen för varg, Populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för varg i Sverige, Naturvårdsverket 18 oktober 2012, Ärenden: NV-05385-11. <http://ow.ly/s8uTE>

⁴⁷ Komplettering till förvaltningsplanen för varg, Populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för varg i Sverige, Naturvårdsverket 18 oktober 2012, Ärenden: NV-05385-11, sidan 2. <http://ow.ly/s8uTE>

⁴⁸ Nerikes Allehanda 15 november 2012. <http://ow.ly/s8wqr>

⁴⁹ Svenska Dagbladet, 19 oktober 2012. <http://ow.ly/s8wko>

Nytt beslut om licensjakt i januari 2013 och prövning i svensk domstol

I oktober 2012 stod det klart att man återigen förberedde för licensjakt, då Naturvårdsverket uppdrog åt Grimsö Forskningsstation att utreda förutsättningarna för en ny licensjakt.⁵⁰

EU-kommissionen reagerade i ett brev till miljöminister Lena Ek i december, där Miljökommissionär Janez Potočnik skarpt kritiserade den nyligen kompletterade förvaltningsplanens innehåll och tillkomstsätt och konstaterade att miljöminister Ek lämnat felaktiga uppgifter till honom under en diskussion man haft i samband med ett rådsmöte tidigare samma månad. Miljökommissionären uppmanade regeringen att ta ett beslut om att bibehålla det stopp för licensjakt i jaktförordningen som skulle löpa ut vid årsskiftet.⁵¹

Naturvårdsverket reagerade på Kommissionens brev i ett pressmeddelande, där generaldirektör Maria Ågren medgav att verket planerat för en licensjakt, men att hon på grund av Kommissionens ställningstagande inte kunde se att det var troligt att verket kunde besluta om jakt.⁵²

Miljöminister Lena Ek meddelade i Ekot i Sveriges radio att hon var ”oerhört arg på Kommissionen”.⁵³ I tidningen Svensk Jakt uttalade sig landsbygdsminister Eskil Erlandsson om att regeringen inte tänkte tillmötesgå Kommissionens begäran om att frysa möjligheten till licensjakt och att han förväntade sig ett nytt besked från Naturvårdsverket.⁵⁴

Den 30 januari 2013 beslöt följaktligen Naturvårdsverket om en tredje licensjakt efter varg trots kritiken från Kommissionen och generaldirektörens uttalande i december. Denna gång uppgavs till skillnad från de två tidigare licensjaksbesluten inte att syftet med jakten var att förbättra acceptansen för varg, utan att syftet var minska inaveln i stammen. 16 vargar skulle fällas i 8 revir i Värmlands, Dalarnas, Västmanlands och Örebro län.⁵⁵ Jakten skulle inledas redan den 31 januari, men första dagen fick endast spårning ske. Beslutet var förenat med ett förordnande om att det skulle träda ikraft omedelbart oavsett om det överklagades. Verket rubricerade beslutet som ”selektiv och riktad jakt”, men beslutet vilade liksom tidigare år uttryckligen på bestämmelserna om licensjakt i jaktförordningen.

Eftersom det nu stod klart att Kommissionen inte kunde förmå den svenska regeringen att stoppa licensjakten, beslöt föreningarna att överklaga beslutet om licensjakt till Stockholms Förvaltningsrätt. Det var enda möjligheten som återstod för att hindra verkställandet av jaktbeslutet och rädda vargarna. Under 2012 hade det öppnat sig en möjlighet i domstolspraxis att överklaga jaktbeslut, trots att jaktlagstiftningen inte medgav detta.⁵⁶

⁵⁰ Bilaga till uppdrag om jakt på varg, Naturvårdsverket 11 oktober 2012, Ärendenr: NV-08353-12. <http://ow.ly/s8yPK>

⁵¹ Brev från Miljökommissionär Janez Potočnik till Lena Ek, 19 december 2012. Ärendenr: M2012/3449/Nm. <http://ow.ly/s8zB8>

⁵² Naturvårdsverket pressmeddelande 20 december 2012. <http://ow.ly/s8Ai5>

⁵³ Nytt försök från EU att stoppa vargjakten, Sveriges Radio Ekot, 20 december 2012. <http://ow.ly/s8zX1>

⁵⁴ Regeringen tar strid mot Potočnik, Svensk Jakt, 11 januari 2013. <http://ow.ly/s8zYU>

⁵⁵ Beslut om selektiv och riktad jakt efter varg 2013, Naturvårdsverket, beslut 30 januari 2013, Ärendenr: NV-01007-13. <http://ow.ly/s8APa>

⁵⁶ Se Högsta Förvaltningsdomstolens beslut om den genetiskt värdefulla så kallade Kynnavargen den 28 juni 2012 i Mål nr 7943-11.

Den förändrade situationen berodde ytterst på ett avgörande i EU-domstolen känt som den *Slovakiska brunbjörnen*, där EU-domstolen fastställt att medlemsländernas i vissa fall har en långtgående plikt att tolka nationell lagstiftning på ett sådant sätt att miljöorganisationer kan föra talan i mål vid medlemsländernas domstolar.⁵⁷

Föreningarna åstodkom under loppet av ett dygn ett gemensamt överklagande till Förvaltningsrätten i Stockholm den 31 januari 2013, med yrkande om att omedelbart stoppa verkställigheten av jakten (inhibition) medan prövningen pågick.⁵⁸ Fredagen den 1 februari beslöt Förvaltningsrätten att inte medge inhibition. Föreningarna överklagade till Kammarrätten måndagen den 4 februari, som beslutade om inhibition följande onsdag den 6 februari, vilket innebar att den pågående licensjakten avbröts.⁵⁹ Tre vargar hann fållas innan jakten avslöstes. Att det inte blev fler kan tillskrivas bristen på bra spårnö i de flesta vargrevir som omfattades av jakten.

I maj 2013 dömde Förvaltningsrätten till föreningarnas fördel, och fann att beslutet om licensjakt var olagligt på flera punkter.⁶⁰ Förvaltningsrätten fann att det funnits andra alternativa lösningar för att stärka vargstammens genetiska status och att urvalet av vargar inte kunde anses uppfylla kravet på selektivitet. Kraven på att jakten ska ske i begränsad omfattning var inte heller uppfylld, eftersom 5,9 - 7,0 procent av vargstammen skulle ha fållits om jakten genomförts fullt ut. Rätten ansåg dock att det inte påvisats några omständigheter som tyder på att vargens ogynnsamma bevarandestatus skulle förvärras om licensjakten hade genomförts. Domstolen ansåg att det saknades vetenskapliga underlag som motbevisade slutsatserna i underlaget till licensjaksbeslutet.⁶¹

Under sommaren 2013 framstod det emellertid alltmer klart att det existerar en djup konflikt inom vetenskapssamhället om grunderna för licensjaksbeslutet kunde anses vila på en vetenskaplig grund. Professor Nils Ryman och professor Linda Laikre vid populationsgenetiska institutionen vid Stockholms universitet hade redan tidigare under vintern kritiserat licensjakterna i en forskningsartikel.⁶² I mars 2013 publicerade docent Guillaume Chapron och professor Petter Kjellander vid SLU ett kritiskt brev i den ansedda vetenskapspublikationen *Science* med starka invändningar om hur vetenskapliga data vantolkats för att rättfärdiga licensjaksbeslutet 2013.⁶³ Ett ytterligare inlägg publice-

⁵⁷ EU-domstolens avgörande den 8 mars 2011 i mål nr C-240/09. <http://ow.ly/s8BSB>

⁵⁸ Naturskyddsföreningen, Svenska Rovdjursföreningen och WWF Sverige, Överklagande av beslut om riktad och selektiv jakt efter varg, 31 januari 2013. Mål nr 2428-13. <http://ow.ly/s8CEA>

⁵⁹ Kammarrätten i Stockholm, beslut den 6 februari 2013 i mål nr 746-13. Ärendet överklagades av Naturvårdsverket till Högsta Förvaltningsdomstolen, som inte medgav prövningstillstånd (beslut den 12 februari i mål nr 889-13). Kammarrättens beslut stod alltså fast.

⁶⁰ Förvaltningsrätten i Stockholm, dom den 2 maj 2013 i mål nr 2428-13. <http://ow.ly/sd79Y>

⁶¹ En rättsvetenskaplig beskrivning av förvaltningsrättens dom finns i Epstein, Y & Darpö, J; *The Wild Has No Words: Environmental NGOs Empowered to Speak for Protected Species as Swedish Courts Apply EU and International Environmental Law*, *Journal of European Environmental & Planning Law*, 2013 (sidan 257). <http://ow.ly/sdxDT>

Naturvårdsverket och Svenska Jägareförbundet överklagade domen till Kammarrätten, som i början av januari 2014 ännu ej avgjort målet.

⁶² "Hunting to reduce wolf numbers in Sweden is currently not in line with national and EU policy agreements and will make genetically based FCS criteria less achievable for this species". Laikre, L; Jansson, M; Allendorf, F; Jakobsson, S, Ryman, N: *Hunting Effects on Favourable Conservation Status of Highly Inbred Swedish Wolves*, *Conservation Biology*, 2012. <http://ow.ly/scWIR>

⁶³ Chapron, G; Kjellander, P et al., *Misuse of Scientific Data in Wolf Policy*, *Science*, 29 mars 2013. <http://ow.ly/sd07Y>

rades i juni av patologen Jannikke Räikkönen med flera vid Naturhistoriska Riksmuseet, som starkt hävdade det olämpliga i allmän jakt på varg, med tanke på de genetiskt betingade skador de kunnat konstatera i en eskalerande andel hos vargstammen.⁶⁴

I juni 2012 publicerade de forskare som slutit upp bakom licensjaksbeslutet ett öppet brev till Naturvårdsverket, där man hävdade den ytterst kontroversiella ståndpunkten att den svenska vargen nu har uppnått gynnsam bevarandestatus och att det skulle räcka med 270 vargar i Sverige.⁶⁵ Som källa anges bland annat docent Chaprons demografiska sårbarhetsanalys över vargstammen.⁶⁶ Detta trots att denna sårbarhetsanalys strax efter att den publicerats i juni 2012 visade sig vara alltför snävt utformad för en bedömning av vargstammens status, eftersom den inte tog hänsyn till de grundläggande genetiska aspekterna i vargstammen. Av den anledningen beställde Naturvårdsverket ett genetiskt komplement till densamma som gav helt andra resultat.⁶⁷

I augusti 2013 publicerades Vargkommitténs betänkande, ”Åtgärder för samexistens mellan människa och varg”.⁶⁸ Kommittén inrättades som angivits ovan i samband med regeringens åtgärder i augusti 2011 för att undvika att bli dragen inför EU-domstolen av Kommissionen efter det motiverade yttrandet. Inom kommittén hade företrädare för bland annat jägarorganisationerna, LRF, samerna och miljöorganisationerna för första gången diskuterat sig fram till en gemensam åsiktsförklaring om rovdjurspolitik. Åsiktsförklaringen mottogs positivt och ansågs av organisationerna själva som ett första steg mot en samsyn i den djupt konfliktfyllda frågan. Betänkandet innehåll också ställningstaganden om att det var behöriga myndigheters uppgift att bedöma bevarandestatus och sätta detaljerade målnivåer för rovdjurspopulationernas storlek, även om riksdagen kunde ta beslut om ”riktlinjer” för detta.

I åsiktsförklaringen var organisationerna eniga om att bevarandestatusen för rovdjurstammarna ska fastställas på vetenskaplig grund. Det i sakens natur ligger att detta måste göras av myndigheter med sådan kompetens.

Rovdjursproposition 2013 och ingripande från EU-kommissionen

Det fanns således under hösten 2013 vissa förutsättningar för en ny, mindre konfliktfylld vargdebatt. Förhoppningarna om en mindre polariserad politik omintetgjordes emellertid med regeringens proposition ”En hållbar rovdjurspolitik” i september 2013.⁶⁹ Propositionen lade på ett tydligt sätt grunden för en ny omfattande licensjakt på varg med bland annat syftet att minska tätheten i populationen. Propositionen innebar också och att riks-

⁶⁴ Räikkönen, J; Vucetich, J; et al., What the Inbred Scandinavian Wolf Population Tells Us about the Nature of Conservation, PLOS One, juni 2013. <http://ow.ly/sd26w>

⁶⁵ Liberg, O; Sand, H et al., Till Naturvårdsverket, Stockholm samt till Miljödepartementet (genom Magnus Bergström) för kännedom, juni 2013. <http://ow.ly/sd4Ig>

⁶⁶ Chapron, G; Andrén, H et al, Demographic Viability of the Scandinavian Wolf Population, Skandulv, 30 juni 2012. <http://ow.ly/spKHz>

⁶⁷ Liberg, O and Sand, H. 2012. Genetic aspects on the viability of the Scandinavian wolf population. Skandulv, 19 oktober 2012. <http://ow.ly/spLiE>

⁶⁸ Åtgärder för samexistens mellan människa och varg, SOU 2013:60. <http://ow.ly/su6bj>

⁶⁹ Prop. 2012/13:191. <http://ow.ly/su6ty>

dagagen – inte Naturvårdsverket – beslutade om gynnsam bevarandestatus, tvärs mot uttalandena i bland annat Rovdjursutredningens⁷⁰ och Vargkommitténs betänkande.⁷¹

Ett stort avsteg från tidigare utredningar och förslag var att regeringen också föreslog ett referensvärde för gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen, 170 - 270 individer.⁷²

Dessutom föreslog regeringen att riksdagen skulle besluta om att vargen i Sverige nu uppnått gynnsam bevarandestatus, trots att stammen långt ifrån uppnått de antal, spridning och genetisk hälsa som tidigare utredningar angivit som nödvändig.⁷³ En följd av detta var att regeringen nu tonade ner behovet av genetiska förstärkningsåtgärder. När propositionen presenterades av miljöminister Lena Ek vid en presskonferens uttalade Ek att någon fortsättning på valputsättningsprojektet inte längre behövdes.⁷⁴

Regeringen föreslog också att förslag om en långtgående fri delegering av beslut om licensjakt på varg från Naturvårdsverket till länsstyrelserna. Det skulle bland annat ha som effekt att miljöorganisationers möjlighet att få till stånd prövning av beslut om licensjakt i domstol skulle avsnöras på grund av stoppregeln i jaktförordningen 58 §, som säger att licensjaksbeslut av länsstyrelse endast får överklagas till Naturvårdsverket och inte vidare.

Under hösten fortgick skriftväxlingen i målet om den stoppade licensjakten i januari 2013 i Kammarrätten, utan att nå ett avgörande. I november skickade ett antal forskare in en inlägga till Kammarrätten som uttryckte ett starkt stöd för föreningarnas sak, underskriven av bland andra två professorer och representanter från Göteborgs, Uppsala och Stockholms universitet.⁷⁵ Forskarna hävdade bland annat att det inte fann något vetenskapligt stöd för att licensjakten skulle kunna främja den skandinaviska vargstammens genetiska status. I december skrev även professor Michael M. Hansen vid Ålborgs universitet en inlägga som kritiserade licensjakt efter varg i flera avseenden. Professor Hansen var ordfö-

⁷⁰ Mål för rovdjuren, SOU 2012:22, sidan 84 och 85. <http://ow.ly/su5VN>

⁷¹ Åtgärder för samexistens mellan människa och varg, SOU 2013:60. Utredaren anser att riksdagen ska besluta om riktlinjer för hur gynnsam bevarandestatus ska fastställas, bland annat *att* detta ska ske inom ett intervall. Intervallerna ska dock, enligt betänkandet, inte fastställas av riksdagen utan av naturvårdsverket. ”Riksdagen bör därför anmoda Regeringen att uppdra åt Naturvårdsverket att i dialog med Jordbruksverket skyndsamt fatta beslut om intervallerna för gynnsam bevarandestatus” (sidan 11 och 84). <http://ow.ly/su6bj>

⁷² Proposition 2012/13:191, sidan 35 (<http://ow.ly/su6ty>). Som framgått ovan ansåg den internationella forskarkommittén som knutits till Rovdjursutredningen (SOU 2011:37) att 700 vargar var gynnsam bevarandestatus (sidan 111, <http://ow.ly/su5Mu>). Rovdjursutredningens utredare kom själv fram till 450 individer (sidan 33). ArtDatabanken vid SLU framhöll i ett remissvar till Rovdjursutredningen att vargen borde uppnå ett antal om 1250-2500 individer (betänkandet, sidan 36). Naturvårdsverket kom fram till 380 individer i Komplettering till förvaltningsplanen för varg, Populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för varg i Sverige, Naturvårdsverket 18 oktober 2012, Ärenden: NV-05385-11. <http://ow.ly/s8uTE>

⁷³ En närmare diskussion om vargens bevarandestatus återkommer nedan.

⁷⁴ Miljöminister Lena Ek, presskonferens den 12 september 2013. Se 12:18 minuter in i filmklippet, som finns på denna länk: <http://ow.ly/shA7X>

”Vi föreskriver således ingen fortsättning på valputsättningsprojektet när det tar slut kommande vinter. Eller att ett specifikt antal ska sättas ut i landet en viss tid. De åtgärderna har behövts, men behövs inte längre”.

⁷⁵ Lind, E & Lind, J et al., Inlägga angående licensjakt på varg 2013-11-25. <http://ow.ly/sjr8C>

rande för den internationella panel av forskare som sammankallades av regeringens Rovdjursutredning 2009 (se ovan).⁷⁶

Med anledning av propositionen inledde EU-kommissionen ett nytt ärende inom EU-pilot, med en fråga ställd till svenska miljödepartementet om denna nya ordning var i överensstämmelse med EU-regler om tillgång till rättslig prövning (se länk i fotnoten). Orsaken var att Kommissionen oroade sig för att miljöorganisationerna inte skulle kunna få beslutet om licensjakt prövat av domstol som föregående år, om besluten istället togs av länsstyrelserna. Det innebär att Kommissionen nu handlägger två ärenden om den svenska rovdjurspolitiken samtidigt.⁷⁷

Den 10 december 2013 antog regeringspartierna propositionen stödda av Sverigedemokraterna i riksdagen, efter en debatt i kammaren som visade att tonläget som tillfälligtvis förbättrats i samband med Vargkommitténs lyckade medling, nu förvärrats avsevärt.

Beslut om licensjakt 2014

Efter antagandet av propositionen startade en vecka av febril aktivitet i regeringskansliet. Samma dag, den 10 december 2013 skickade Naturvårdsverket ut en förfrågan till tre länsstyrelser, som gavs knappt tre dagar att lämna synpunkter på en eventuell framtida licensjakt.⁷⁸ Den 12 december antog regeringen en regeländring som underlättade delegering av licensjakt till länsstyrelser.⁷⁹ Den 13 december inkom länsstyrelsernas svar på Naturvårdsverkets skrivelse, med förslag till revir för licensjakt.⁸⁰ Den 16 december beslöt Naturvårdsverket att referensvärdet för varg ska vara 270 vargar utan hänvisningar till något underlag utöver propositionen.⁸¹ Den 17 december beslutade Naturvårdsverket om ett tillägg till förvaltningsplanen för varg, som inlemmade den nya inriktningen för varg från propositionen, bland annat att ett syfte med förvaltningen ska vara att minska koncentrationen av varg där populationen är som tätast.⁸² Någon underlagsrapport från forskare inhämtades inte denna gång.

Naturvårdsverkets beslut om licensjakt fattades den 19 december 2013.⁸³ Beslutet avfattades emellertid *inte* i form av ett delegationsbeslut till länsstyrelserna, trots de skyndsamma ändringar som skett i jaktförordningen. Naturvårdsverket fattade liksom föregående år själv beslut om licensjakt, vilket gjorde det möjligt för föreningarna att överklaga

⁷⁶ Hansen, M, Brev till Ann Dahlerus, 22 december 2013. <http://ow.ly/sjtZp>

⁷⁷ EU-kommissionen, EU Pilot – begäran om information, Ärende: Tillgång till rättslig prövning gällande jaktbeslut fattade av länsstyrelser i Sverige, december 2013. <http://ow.ly/sdUQ5>

⁷⁸ Naturvårdsverket, Samråd om licensjakt efter varg 2014, remiss 2013-12-10, Ärendenr: NV-08512-13. <http://ow.ly/sfDW9>

⁷⁹ Förordning (2013:1097) om ändring av jaktförordningen, beslutad av regeringen den 12 december 2013. <http://ow.ly/sfC1O>

⁸⁰ Länsstyrelsen Värmland, yttrande 2013-12-13, Referens 218-8057-2013; Länsstyrelsen Örebro län, yttrande 2013-12-13, Dnr: 218-7171-2013; Länsstyrelsen Dalarnas län, yttrande 2013-12-13, Dnr: 218-12271-2013. (Samlade i ett dokument på länken <http://ow.ly/sfFe0>).

⁸¹ Naturvårdsverket, Ställningstagande om kompletterande rapportering angående rovdjur, 2013-12-16, Ärendenr: NV-09661-12. <http://ow.ly/sfGc9>

⁸² Naturvårdsverket, beslut om revidering av vargförvaltningsplanen, den 17 december 2013, Ärendenr: NV-07728-13. <http://ow.ly/sfCDy>

⁸³ Naturvårdsverket, beslut om jakt efter varg 2014, den 19 december 2013, Ärendenr: NV-08512-13. <http://ow.ly/sjnAI>

till domstol. Detta ska enligt företrädare för verket inte bero på EU-kommissionens ingripande i december, utan var en följd av att det detta år var ont om tid för beslutet, samt att delegering förutsätter att det finns regionala minimivåer för en art, något som ännu inte finns för varg.⁸⁴

Naturvårdsverkets beslut innebar licensjakt efter 30 vargar i 5 revir som närmare skulle fastställas av länsstyrelserna i Dalarnas, Värmlands och Örebro län. Jakten ska inriktas mot hela revir, om möjligt ska hela reviret tömmas. Jakttiden beslutades till den 1 till 15 februari. Liksom tidigare år grundades beslutet på bestämmelserna om licensjakt i jaktförordningen och undantagsregeln i art- och habitatdirektivet 16.1 e), insamling och förvaring av vissa exemplar. Beslutet förenades med ett förordnande om att jakten kunde genomföras även om beslutet överklagades.

Den 9 januari 2014 överklagade Naturskyddsföreningen, Rovdjursföreningen och WWF Sverige licensjaktsbeslutet, och krävde att detta stoppas medan prövningen pågår. Utgången i målet är ännu oviss.⁸⁵

⁸⁴ Muntligt besked från Naturvårdsverket under möte med Nationella Rovdjursrådet den 9 december 2013.

⁸⁵ Länk till överklagandet: <http://ow.ly/sqZLG>. Här är bilagorna i en zipfil: <http://ow.ly/sqZZ6>